SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 17. januarja 2008*

V zadevi C-19/07,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Cour de cassation (Francija) z odločbo z dne 19. decembra 2006, ki je prispela na Sodišče 23. januarja 2007, v postopku

**Héritiers de Paul Chevassus-Marche**

proti

**Groupe Danone**,

**Société Kro beer brands SA (BKSA)**,

**Société Évian eaux minérales d'Évian SA (SAEME)**,

* Jezik postopka: francoščina.

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann (poročevalec), predsednik senata, A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ilešič in E. Levits, sodniki,

generalni pravobranilec: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sodni tajnik: R. Grass,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za dediče P. Chevassus-Marcheja odvetniška družba SCP Waquet, Farge et Hazan,

— za družbe Groupe Danone, Kro beer brands SA (BKSA) in Évian eaux minérales d'Évian SA (SAEME) odvetniška družba SCP Célice, Blancpain et Soltner,

— za francosko vlado G. de Bergues in A.-L. During, zastopnika,

— za nemško vlado M. Lumma in A. Dittrich, zastopnika,

— za Komisijo Evropskih skupnosti H. Støvlbæk in A. Bordes, zastopnika,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

**Sodbo**

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 7(2) Direktive Sveta 86/653/EGS z dne 18. decembra 1986 o usklajevanju zakonodaje držav članic o samozaposlenih trgovskih zastopnikih (UL L 382, str. 17, v nadaljevanju: Direktiva).

2 To vprašanje je bilo zastavljeno v okviru spora med dediči P. Chevassus-Marcheja in družbami Groupe Danone, Kro beer brands SA in Évian eaux minérales d'Évian SA glede izplačila provizij, ki naj bi jih te morale plačati P. Chevassus-Marcheju.

## Pravni okvir

3 Člen 1(2) Direktive opredeljuje trgovskega zastopnika kot „tist[ega], ki ima kot samozaposleni posrednik trajno pooblastilo za posredovanje pri prodaji ali nakupu izdelkov za drugo osebo, v nadaljevanju ‚naročitelj', ali za posredovanje in sklepanje poslov v imenu naročitelja in za njegov račun".

4 Člen 4(1) Direktive določa:

„Naročitelj mora pri sodelovanju s trgovskim zastopnikom delovati pošteno in v dobri veri."

5 Člen 7 Direktive določa:

„1. Za sklenitev posla v obdobju, ki ga zajema pogodba o trgovskem zastopanju, ima trgovski zastopnik pravico do provizije:

a) če je bil posel sklenjen zaradi njegovega posredovanja;

ali

b) če je bil posel sklenjen s tretjo osebo, ki jo je že prej pridobil kot stranko pri sklepanju podobnih poslov.

2. Za posel, sklenjen v obdobju, ki ga zajema pogodba o trgovskem zastopanju, ima trgovski zastopnik pravico do provizije tudi:

— če je pristojen za neko območje ali skupino kupcev,

— če ima za neko območje ali skupino kupcev izključno pravico

in če je bil posel sklenjen s stranko, ki pripada temu območju ali skupini kupcev.

Države članice morajo v svoji zakonodaji predvideti eno od možnosti v zgoraj navedenih alineah.“

6 Glede nastanka pravice do provizije člen 10(1) in (2) Direktive določa:

„1. Provizija zapade, takoj ko in kolikor to zagotavljajo naslednje okoliščine:

a) naročitelj je izpeljal posel; ali

b) naročitelj bi moral po pogodbi s tretjim izpeljati posel; ali

c) posel je izpeljal tretji.

2. Provizija zapade najpozneje takrat, ko tretji izpelje svoj del posla ali bi ga moral izpeljati, če bi naročitelj izpeljal svoj del posla.“

7 Člen 11(1) Direktive v zvezi z ugasnitvijo pravice do provizije določa:

„Pravica do provizije ugasne samo in če:

— je dokazano, da pogodba med tretjim in naročiteljem ne bo izpolnjena,

in

— za to, da pogodba ne bo izpolnjena, ni kriv naročitelj.“

## Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

8 Družba BSN, ki je postala družba Groupe Danone, je leta 1987 s P. Chevassus-Marchejem sklenila pogodbo o izključnem zastopanju svojih hčerinskih družb Brasseries Kronenbourg, ki je postala Kro beer brands SA, in Évian eaux minérales d'Évian SA pri strankah uvoznikov, trgovcev na debelo in na drobno njihovih proizvodov za določeno območje, ki je zajemalo otoka Mayotte (francoska čezmorska skupnost) in Reunion (francoski čezmorski departma).

9 Po odpovedi te pogodbe je P. Chevassus-Marche od družbe Groupe Danone in od njenih hčerinskih družb zahteval plačilo različnih vsot, med katerimi so bile provizije v zvezi z nakupi, ki sta jih opravili dve družbi na njegovem območju. Te zahteve so bile zavrnjene, ker so bili zadevni nakupi opravljeni pri nabavnih združenjih ali pri preprodajalcih s sedežem v metropolitanski Franciji zunaj nadzora družbe Groupe Danone in njenih hčerinskih družb ter brez posredovanja P. Chevassus-Marcheja.

10 Ker sta Tribunal de commerce de Paris in Cour d'appel de Paris zavrnili tožbo P. Chevassus-Marcheja v delu, v katerem je zahteval plačilo teh provizij, je vložil pritožbo pri Cour de cassation, ta postopek pa so po njegovi smrti nadaljevali njegovi dediči.

11 Cour de cassation meni, da odločba, ki jo bo izdalo v postopku v glavni stvari, zahteva razlago člena 7(2) Direktive. Zato je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 7(2) Direktive […] razlagati tako, da ima trgovski zastopnik, ki ima za neko območje izključno pravico, pravico do provizije, če je bil posel sklenjen med tretjo osebo in stranko, ki pripada temu območju, ne da bi naročitelj pri tem poslu posredno ali neposredno posredoval?“

**Vprašanje za predhodno odločanje**

12 Predložitveno sodišče s tem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 7(2), prva alinea, Direktive razlagati tako, da ima trgovski zastopnik, ki ima za neko območje izključno pravico, pravico do provizije za posle, ki so jih sklenile stranke, ki pripadajo temu območju, s tretjimi osebami brez neposrednega ali posrednega posredovanja naročitelja.

13 V sodbi z dne 12. decembra 1996 v zadevi Kontogeorgas (C-104/95, Recueil, str. I-6643) je bilo Sodišče pozvano, naj poda razlago člena 7 Direktive v kontekstu, v katerem je naročitelj sam tržil svoje blago pri strankah, ki so pripadale območju, za katero je bil pristojen trgovski zastopnik. Sodišče, ki mu je bilo zastavljeno vprašanje, ali ta zastopnik lahko zahteva provizijo za posle, ki so bili sklenjeni brez njegovega posredovanja, je v točki 16 te sodbe presodilo, da člen 7 Direktive določa dve alternativni predpostavki v zvezi s pravico do provizije. Odstavek 1 meri na primer sedanje ali predhodne dejavnosti zastopnika, medtem ko odstavek 2 določa, da mora biti trgovski zastopnik nagrajen za vse posle, ki so bili opravljeni na določenem območju ali v določeni skupini oseb, ne da bi bila omenjena katerakoli dejavnost zastopnika.

14 V zadevnem primeru v zgoraj navedeni sodbi Kontogeorgas je Sodišče torej presodilo, da je treba člen 7(2), prva alinea, Direktive razlagati tako, da ima trgovski zastopnik, če je pristojen za določeno območje, pravico do provizije v zvezi s posli, sklenjenimi s strankami, ki pripadajo temu območju, tudi če so bili sklenjeni brez njegovega posredovanja (zgoraj navedena sodba Kontogeorgas, točka 19).

15 S tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe pa je zastavljeno vprašanje, ali mora ta razlaga prav tako veljati v primeru, kot je v sporu o glavni stvari, ko so bile prodaje blaga, ki so bile sklenjene s strankami s sedežem v območju, ki je v pristojnosti zadevnega trgovskega zastopnika, sklenjene ne samo brez posredovanja tega zastopnika, ampak tudi brez neposrednega ali posrednega posredovanja naročitelja.

16 Glede tega je treba priznati, da, tako kot trdijo dediči P. Chevassus-Marcheja, člen 7(2) meri zgolj na vse „posl[e, sklenjene] v obdobju, ki ga zajema pogodba o trgovskem zastopanju“, brez drugih pojasnil razen tega o sklenitvi posla s stranko, ki pripada območju ali skupini oseb, za katero je pristojen trgovski zastopnik. Posredovanje naročitelja se prav tako kot posredovanje trgovskega zastopnika ne zahteva izrecno.

17 Vseeno pa je treba člen 7(2) Direktive razumeti skupaj s členom 10, ki natančno določa pogoje za pravico trgovskega zastopnika do provizije.

18 Člen 10 Direktive določa okoliščine, v katerih nastane ta pravica. S tem namenom odstavek 1 ločuje tri alternativne okoliščine, ki lahko vsaka posebej pomeni razlog za

pravico do provizije. Ta zapade, takoj ko in kolikor je naročitelj izpeljal posel ali bi ga moral po pogodbi s tretjim, ki ga to zadeva, izpeljati oziroma še takoj ko in kolikor je posel izpeljal tretji. Člen 10(2) Direktive natančno določa, da provizija zapade najpozneje takrat, ko navedeni tretji izpelje svoj del posla ali bi ga moral izpeljati, če bi naročitelj izpeljal svoj del posla.

19 Iz sinteze teh dveh odstavkov člena 10 Direktive izhaja, da pravica trgovskega zastopnika do provizije nastane, bodisi ko naročitelj je ali bi moral izpeljati svojo obveznost bodisi ko tretji pri pogodbi o trgovskem zastopanju, torej stranka, je ali bi moral izpeljati svojo. V vseh teh primerih je prisotnost naročitelja pri poslih, zaradi katerih lahko trgovski zastopnik zahteva provizijo, nujno potrebna.

20 Tako razumevanje člena 10 Direktive je podkrepljeno z besedilom člena 11(1) te direktive, v skladu s katerim pravica trgovskega zastopnika do provizije ugasne, samo in če je dokazano, da pogodba med stranko in naročiteljem ne bo izpolnjena in da za to, da pogodba ne bo izpolnjena, ni kriv naročitelj. Ta edini razlog za ugasnitev, ki zahteva kombinacijo dveh okoliščin, v katerih se izrecno sklicuje na naročitelja, poudarja pomembno vlogo slednjega za obstoj pravice do provizije.

21 Tako iz besedila člena 7(2) skupaj s členoma 10(1) in (2) ter 11(1) Direktive izhaja, da lahko trgovski zastopnik zahteva provizijo za posel, samo če je naročitelj neposredno ali posredno posredoval pri sklenitvi tega posla.

22 V pristojnosti nacionalnega sodišča je ugotoviti, ali mu podatki, ki jih ima – ki se presojajo upoštevajoč skrb za varstvo trgovskih zastopnikov, ki je eden od ciljev Direktive (sodbe z dne 30. aprila 1998 v zadevi Bellone, C-215/97, Recueil, str. I-2191, točka 13; z dne 9. novembra 2000 v zadevi Ingmar, C-381/98, Recueil, str. I-9305, točka 20, in z dne 23. marca 2006 v zadevi Honyvem Informazioni Commerciali, C-465/04, ZOdl., str. I-2879, točka 19), in obveznost poštenosti ter dobre vere, ki je naložena naročitelju v skladu s členom 4 Direktive – omogočajo, da ugotovi obstoj takega posredovanja, pa naj bo to posredovanje pravne narave, na primer prek zastopnika, ali dejansko.

23 Glede na navedeno presojo je na zastavljeno vprašanje treba odgovoriti, da je treba člen 7(2), prva alinea, razlagati tako, da trgovski zastopnik, pristojen za določeno območje, nima pravice do provizije za posle, ki so jih sklenile stranke, ki pripadajo temu območju, s tretjo osebo brez neposrednega ali posrednega posredovanja naročitelja.

**Stroški**

24 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

**Člen 7(2), prva alinea, Direktive Sveta 86/653/EGS z dne 18. decembra 1986 o usklajevanju zakonodaje držav članic o samozaposlenih trgovskih zastopnikih je treba razlagati tako, da trgovski zastopnik, pristojen za določeno območje, nima pravice do provizije za posle, ki so jih sklenile stranke, ki pripadajo temu območju, s tretjo osebo brez neposrednega ali posrednega posredovanja naročitelja.**

Podpisi